

DRUŠTVENE VESTI

Zagrebsko pisemce. Za nedeljo 27. septembra napovedani občni zbor Slomšekovega prosvetnega društva je potekel v zelo lepem soglasju. Iz poročil posameznih odbornikov je bilo videti uspešno delo odbora in odsekov. Prosvetni odsek je priredil 19 lepo obiskanih prosvetnih večerov, dramski odsek je dal 7 predstav in 1 koncert (povabil je pevski zbor »Mirna« iz Slovenije). Pevski odsek je skrbel za petje pri slo-

venski službi božji (Sv. Rok) in na predstavah, veselilni odsek pa je skrbel za pošteno zabavo v društvu, ki je od lani naraslo za 50 novih članov. Tudi knjižnica se je pomnožila za okoli 50 knjig. Članstvo je bilo zadovoljno z odborom in je za novo poslovno leto z malimi izpremembami izvolilo laniški odbor. Društvo vabi vse zavodne Slovence, da se prigrasijo za člane. — Zidarski delavci zopet delajo, čeprav je deževno in hladno vreme. Pet tednov so stavkali in tako izgubili okrog 10 milijonov dinarjev zasužka! Tako e, kjer poslušajo iz Moskve plačane hujskače! Da bi se le česa naučili od tega!

Odprta noč in dan so groba vrata.

Maribor. Pri Zebotovih v Mariboru je dne 29. septembra po dolgoletnem bolehanju mirno v Gospodu zaspala 83 letna služkinja Julijana Žumer. Rajna je bila vzgled pridne, zanesljive in zveste služabnice. V službi je bila v Zebotovi, prej v Krenovi hiši celih 30 let, kar je za današnje razmere gotovo nekaj izrednega. Pokojna Julia je bila pobožna ter tako pridna, da je menda takih služkinj malo najti na svetu. Pri Zebotovih je imela posebno skrb in veselje, ko je pomagala vzgajati šestero otrok in jim je bila tako vdana, ter jih je tako ljubila, kakor prava mati. Posebno veselje je imela z vsemi tremi Zebotovimi sinovi, katere je pomagala vzgajati in jih navajati k dobremu. Rajna Julia je bila zelo pobožna ter je dokler je mogla, vsak dan obiskovala Marijino svetišče. Prva je vstajala in zadnja je legla k počitku. Radi njene skrajne poštenosti, marljivosti in zvestobe, so jo Zebotovi prištevali članom svoje družine in Julia je bila tudi vredna, da jo je vse rado imelo. V boleznih je bila potrpežljiva ter je več let vztrajno prenašala vdana v Božjo voljo težko bolezen. Večkrat je pred smrtjo sprejela svete zakramente ter je mirno brez posebnega smrtnega boja odšla po plačilo k Bogu. Pogreb rajne se je vršil v četrtek, dne 1. oktobra, ob obilni udeležbi njenih prijateljic, članic ženske zveze in ostalega občinstva. Naj bo zvesti slu-

žabnici Bog bogat plačnik za njeno zvestobo in dobra dela! Rajno Julio je birmal škof A. Mart. Slomšek.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. V kratki dobi sta odšla dva moža-kmeta iz Župeče vasi izmed nas: 9. septembra je po nedolgem bolehanju umrl Janez Kozoderc, p. d. Botrec, v 80. letu starosti. Enajst dni nato se je podal Jurij Tomanič v svoj vinograd v Gorci v Haložah, a so ga drugo jutro našli mrtvega: srčna kap ga je zadela, starega komaj 55 let. Truplo je bilo iz trojiške župnije prepeljano domov. Pokojni je bil svoj čas tudi župan. Bodi mu milostna sodba! — Visoko starost je dosegla vdova Liza Lubej, rojena Sagadin, ki je umrla v 87. letu pri Sv. Lovrencu. Naj v miru počivajo!

Sv. Ana v Slov. goricah. Po večletni težki bolezni je 28. septembra umrla Marija Winter, posestnica v Rožengrundu, v 44. letu starosti. Pokojnica se je pred 14 leti priženila semkaj, od Sv. Antona v Slov. goricah, iz Kocmutove hiše. Bila je dobra in verna žena, ki je z Jobovo potrpežljivostjo prenašala težko bolezen. Za njo žalujejo brat in sestra, štirje rejenci ter dober in v trpljenju preizkušen mož, naš vrl somišljenik. Potrpežljivi trpiniki daj Vsemogočni večni mir in pokoj, žalujočim ostalim naše globoko sožalje!

in ekspedicija ni mogla naprej.

Samo na dveh krajih na celem svetu smejo živati v krščansko cerkev.

Eden od teh krajev je v francoski Provenci, kjer prinašajo verniki k polnočni jagunjiče. Drugi tak kraj je mesto Siena v Italiji. Tamkaj pripeljejo pred veliko konjsko dirko dirkače pred oltar, kjer jih duhovnik blagoslovi.

Beseda paradiz je zelo stara in staropersijskega izvora ter pomenja ograjen vrt. Ko so zgradili na Kitajskem prvo železnico, je naprava tako razburila prebivalstvo, da je morala pustiti vlada odtrgati tračnice in pometati lokomotive v reko.

da bi te kraje zapustil in se nikoli več ne vrnil sem. Preden se posloviva, mi boš dal trideset tisoč dinarjev, nič več in nič manj. Denar moram imeti še danes ali najkasneje jutri zjutraj. Potem sva bot.«

»Ali si znorel? Ali se ti meša?« je vpil Osojnik in žila na čelu se mu je nabrekli.

»Če si pameten, boš plačal,« je menil cigan. »Le koristilo ti bo.«

»Ne dam še pare ne.«

»Tudi prav! Tedaj pojdem k Ravnjaku in mu razodenem vso skrivnost o Vandii... Pa boš z vso svojo družino moral ko garjev pes z Osoj in Ravnjak bo vzel neko drugo, ki mu je ljubša kot tvoja hči.«

»Haaa, li misliš, da me boš s takimi svojimi grožnjami še kaj prestrašil?! Prevečkrat sem jih že čul.«

»Zdaj mi je resnica.«

»Le kar pojdi k Ravnjaku! Ne besede ti ne bo verjel, nagnal te bo — ne, hlapce bo naščuval, da te primejo in orožnikom predajo.«

»Potem bom na sodnji vse povedal.«

»Tudi na sodnji ti ne bodo verjeli.«

»Pripeljal bom take priče, da bodo morali verjeti.«

»Tedaj se pripravi na deset let ječe!«

»Tebe pa bodo zašili za dvajset let, če si jih toliko učakaš. Ko se izve, da si dekle zabarantal in

Obnovite križe na grobovih!

Došla je nova zaloga Kristusovih kovinskih trupel. Cena je sledeča:

navadni:			
velikost v cm:	9	11.5	14
cena Din:	7.—	10.—	15.50
nikel:			
velikost v cm:	12	16	18 20
cena Din:	14.—	24.—	28.— 40.—
mesing:			
velikost v cm:	12	16	18 20
cena Din:	15.—	26.—	32.— 43.—
leseni:			
velikost v cm:	20	80	40
cena Din:	75.—	70.—, 125.—	120.—, 150.—

Pridite in si oglejte te lepe izdelke!

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Ščavnica pri Gornji Radgoni. Vedno čitamo iz časopisov naših sosednih vasi in krajev novice in dogodke, ki se godijo v dnevnem redu. Tako tudi na ščavnici je vedno kaj novega in žalostnega. Otožno so zapeli zvonovi in nam naznanili, da nas je za vedno zapustila blaga žena Liza Fras. Bog ji je odločil v tem življenju veliko trpljenja in težav. Morala je leči v bolniško posteljo in prestati vse težave dolgo trajajoče zahrbtnne in neozdravljive bolezni raka. Mož in dve že preskrbljeni hčerki žalujejo za dobro mamico, ki je bila skrbna pa skromna in tiha ter zvesta žena in napredna gospodinja, in sta si s svojim možem praznih rok prislužila in uredila lepo posestvo. Zaman je uboga revica iskala pomoči pri raznih zdravnikih. Pomoč, ki jo je morala najti, se je udala v božjo voljo, v sv. obhajilo, ki ga je na bolniški postelji večkrat sprejela, je iskala in tudi našla tolažbo in rešitev v bridki usodi. Vria mati in žena, počivaj v miru in prosil v nebesih, da nas Bog varuje hude bolezni.

tako velikansko goljufijo zagrešil, ne uideš več. Meni se ne more bogve kaj zgoditi.«

»Tvoja krivda ni nič manjša kakor moja.«

»Oh, to je drugače! Jaz otroka nisem ugrabil, ampak sem ga le od svojega strica Miška prevzel in zanj skrbel.«

»Imaš še druge grehe. Glej, da se ne ušteješ!«

»Kak mesec bom že moral sedeti, to vem; ampak zaradi tega me še ne bo konec. Ko odsedim, pojdem k Ravnjaku po plačilo zato, ker sem mu pripomogel do njegove sreče. Ravnjak ni tak stiskač kakor ti.«

V Osojniku je vse vrelo, tako je bil jezen. Obraz mu je bil bleđ, roke so mu podrhtevale, v očeh mu je bliskal vražji ogenj.

»Capin prekleti,« je zavpil, »stožil te bom.«

»Od takega, kot si ti, ne bo sodnik sprejel tožbe.«

»Čakaj, mrcina, ti bom pokazal!«

»Kaj mi boš ti pokazal! Nase glej! Plačaj — ali pa bo tvoje slave in časti konec!«

»Bova videla, koga bo prej konec. Aló! Izgub se!«

Cigan se je obrnil in šel. Komaj pa je napravil dva koraka, ga je Osojnik od zadaj za roki popadel in ga pognal pred seboj naravnost k Hudi peč. Cigan je takoj spoznal, da ga hoče potisniti čez navpično skalo v deset ali še več metrov globoko sotesko. Ustavljaj se je, upiral, cepetal in otepal —

Vransko. Nenadno nas je zadela vest, da je preminul v Celju v bolnici mladenič Podbregar Franc, ki je bil uslužben pri g. Remec v Letušu. Peljal se je s kolesom v nedeljo zvečer proti Braslovčam. Ker je bilo že temno in slabo vreme, je zadel v nekega voznika in se težko po-

škodoval. Bil je prepeljan v bolnico, kjer pa je v noči 28. septembra, previden s sv. zakramenti, umrl. Bil je mirnega in blagega značaja. Počivaj mirno, dragi France! Bodi ti zemljica lahka! Staršem, bratom in sestram naše iskreno sožalje!

Lageri (taborišča) smrti v sovjetski Rusiji.

Usoda žensk.

O ženskah v taboriških smrti se mora posebej poročati. Ženske so zaposlene posebno v komandirovki za ribištvo. Izobražene — in te so v večini — ter krasotice perejo in kuhajo za čekiste. Pri višjih uradnikih so služkinje, kuharice ter vzgojiteljice otrok. Ženske nelepega obraza morajo iti na delo v gozdove. Na otoku Popov se kakor moški ženske urijo vojaški. Seveda čekisti ženske tudi zlorabijo in jih zapeljujejo. In če se jim nočejo udati, zelo trdo ž njimi ravna, da se jim nazadnje morajo udati.

Kisselev-Gromov piše, da ni poznal nobene ženske v taboriških, razen otrok, ki bi ne bila zvezana s kakim čekistom. Nasledki teh zvez so tudi otroci. In zopet piše Kisselev-Gromov, da v času treh let, ko je tam bival, noben čekist otroka ni spoznal za svojega. Vse te ženske z otroci odpravijo čekisti na otok Anser. Ženske gredo tja v četi kot vojaki, večkrat tudi v najhujšem mrazu, in otroke, zavite v strgane cunje, nesejo v naročju s seboj. Tam jim ni treba delati, vsaka dobi dnevno 300 gramov kruha in dvakrat toplo jed, za otroka pa tedensko liter mleka. Živijo skupno v baraki in spijo na umazanih deskah.

Vsled obupa mnoge ženske svoje otroke umoré, vržejo jih v sneg ali v stranišče in potem še same sebe končajo. Take ženske morilke obsodijo navadno na leto dni ječe. Toda večkrat jih izpustijo že čez en mesec, da zastoj ne lenarijo, ter jih pošljejo na težko delo. Ženske, ki so vsled dela popolnoma izrabljene ali okužene s spolno boleznijo, pošiljajo na otok Kond,

ali v oddelek Golgota na Soloveckih otokih.

Kaj je Golgota? Golgota je precej visok hrib na Soloveckih otokih. Ime Golgota so dali hribu menihi, ki so tu sezidali cerkev. V tej cerkvi živé te izžrpane ženske. Seveda so iz cerkve odstranili vse altarje, križe, slike in svete podobe. Cerkev je visoka, mrzla in umazana. Na zidu se poznajo krvavi sledovi zmečkanih sten. Ob stenah so deske za spat, drugače ni v cerkvi nobene oprave. V cerkev gre lahko do tisoč oseb. Takrat, piše Kisselev-Gromov, ko sem bil jaz tam, je bilo v njej 350 bolehnih, onemoglih žensk. Dnevno so dobivale do 300 gramov kruha in dvakrat vročo vodo s kašo.

Po zimi leta 1929-1930 je bil iz taborišča Kandalakša v taborišče Kolovici prepeljan oddelek žensk. Pot je bila dolga 30 km, debel sneg in hud mraz. Ženske so bile že stare, večinoma bivše redovnice, namenjene, da bi prale v novem taborišču. Ko so ženske prišle 8 km od taborišča Kandalakša, so bile tako utrujene, da jim je dal voditelj pol ure počitka. Ko je dal povelje za odhod, jih 25 ni več vstalo, zmrznile so, z ostalimi je prišel na novo mesto. Zmrznjene nesrečnice so v led pokopali.

Zdravniki bolnišnice za »upravno in go-

spodarsko osobje« v taborišču na Soloveckih otokih so dognali, da je nad 250 čekistov okuženih na spolni bolezen sifilis. Nato je prišlo strogo naročilo, »pregledati vse ujetnike ženskega spola, da se določi stanje te bolezni, ki je ostala kot dedščina buržujsko-kapitalističnega gospodarskega reda. Od komunistične stranke ustvarjena higijena zahteva, da se to socialno zlo v korenini zatré.« In res je bilo poslanih iz vseh taborišč na otok Popov 1300 žensk, okuženih s to »socialno boleznijo«. Železne živce bi moral imeti človek in brez vsega čuta bi moral biti, da bi mu pri pogledu na ta nesrečna bitja ne stopile solze v oči. Bile so do kosti suhe, umazane in polne uši. Obležene so bile v stare cunje in strgane vreče. Mnoge so stegale svoje roke proti nebu in so kričale s strašnim, srce pretresujočim glasom: »Vsemogočni Bog, usmili se nas!« Druge so vsled dolgega pota in debelega snega bile tako utrujene, da niso mogle stati na nogah in niso dale glasu od sebe. Brez moči so popadale na tla. Da bi se vsaj malo obvarovale mraza, so se tesno ena k drugi pritiskale.

V barake jih niso pustili. Več dni in noči so nesrečne ženske pri silnem mrazu in severnem vetru bivale pod milim nebom. Poslednjič so jih naložili na parobrod in so jih prepeljali na otok Kačkaj. Tam so jih izkrcali in pustili brez hrane. Otok Kačkaj je v izlivu reke Onega, pust in divji, kakor nalašč za namen, kakoršnega so si stavili čekisti. Otok je postal pokopališče 1300 nesrečnih žensk, ki so umrle vsled mraza in lakote. Na tak prestrašen način, kakoršnega ni najti v svetovni zgodovini, zdravijo boljševiki »socialno bolezen« sifilis. A. K.

Vuhred. Naš cerkovnik-organist Lederhas Ivan obhaja redke jubilej službe. Svojo službo že

opravlja 56 let in tako moremo reči, da imamo starejšega organista, kot je cerkev. Orgljal je že v stari cerkvi. Bog mu naj njegovo dolgoletno zvesto službovanje stoterno poplača in ga naj ohrani, da še bo obhajal 60 letnico svoje službe.

Hoče pri Mariboru. Cirkus smo imeli pretekli teden pri nas. Četudi je bilo tisti večer mrzlo

vse zaman — Osojnik je bil močnejši — korak za korakom ga je tiral bliže strašni smrti.

»Pomagajte! Morilec! Pomaaagajte! Moriii —!« je tulil cigan.

Grozno je odmeval njegov obupni krik, toda odgovora ni bilo. V jarku spodaj je bobnela Bistrica. Tedaj je zaklecal in v smrtnem strahu zastokal:

»Pusti me! Prosim te, pusti me! Življenje mi pusti! Nikomur ne bom nič rekel. Nikoli — nikomur —«

»Da, nikoli — nikomur,« je rohnel Osojnik s svojim basom in ga gnal naprej.

Bliže in bliže sta lezla prepadu — le trije koraki so še do roba — le dva še — le eden še —

»Pomaaagajte! Moriiilec! Pomaaaa —« Hladen dih veje iz globine. Smrt čaka.

Še enkrat se cigan obupno upre — v glavo mu šine misel — po bliskovito se nagne na Osojnikovo desnico, zasadi svoje ostre zobe vanjo in mu docela odgrizne dva prsta.

Osojnik je zatulil, ranjena roka se mu je zašibila, cigan si je rešil svojo desnico, zamahnil in treščil morilca po glavi, da se je temu kri ulila iz nosa, skočil v stran in si sprostil tudi levico.

Še enkrat se je Osojnik zaletel v cigana, toda ta je bil hitrejši; zdrvel je po stezi navzdol in pustil za seboj torbo, klobuk in pelerino.

Pobesnili kmet ga je še kakih dve sto korakov lovil, toda spoznati je moral, da ga ne dohiti. Obstal je, pene so mu silile iz ust, strahovito je jel preklinjati. Vrnil se je k studencu, si opral kri in z robcem za silo zavezal ranjeno roko; potem je odračal domov.

Domačim je povedal, da ga je pri studencu nad Hudo pečjo neki potepuh napadel. Ko pa je razbojnik videl, da mu ni kos, ga je v roko ugriznil in mu utekel.

Cigan je brusil pete navzdol in je lomastil kar naravnost čez drn in strn in skozi les. Šele daleč spodaj se je sredi gostega smrečja sesedel, da bi si počil. Strah ga še vedno ni minil. Toda glasnejše od tega je bilo sovraštvo, ki ga je čutil, divje sovraštvo in goreča želja, da bi se zmaščeval nad tem prekletim zločincem, da bi ga zmlél, zdrobil, uničil — njega in vso njegovo vražjo zalego...

Zdaj mu je bilo vseeno. Ša danes pojde k Ravnjaku, da mu razodene Vandino skrivnost in vso peklenko hudobijo Osojnikovo...

Ne, k Ravnjaku ne sme. Ta je jezen nanj in mu ne verjame nobene besede ne. Morda je celo Osojnik že pri njem, da bi ga še bolj nahujskal. Ne! Če bi še enkrat prišel Osojniku v pest, bi mu živ ne ušel več.

Nobeden od indijskih jezikov

ne pozna izrazov za besedi: prosim in hvala!

Raznobarvni bliski niso nič nenavadnega.

Radi dežja, dima in raznih drugih primesi k zraku med bliskom in opazovalcem je videti pogostokrat blisk v raznih barvah v: rdeči, rumeni, zeleni, vijoletni, plavi in beli.

Bajen pogled nudi podzemeljska jama

na otoku Nova Zelandija pri Avstraliji. Strop jame je namreč pokrit od milijonov kresnic, ki ne žarijo samo, ampak spuščajo proti tlom bleščeče niti, na katere lovíjo razne druge manjše žuželke, s katerimi se preživljajo.

(Dalje sledi.)